

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності поліції»

вибірковий компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023р. № 2

Розробник:

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат наук з державного управління, доцент **Дементов В.О.**

Рецензенти:

1. Старший інспектор з особливих доручень відділу кадрового забезпечення управління патрульної поліції в Сумській області Департаменту патрульної поліції, майор поліції **Каплун Л.М.**
2. Директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Лукаш С.С.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – <u>4</u> Загальна кількість годин – <u>120</u> Кількість тем – <u>7</u>	<u>262</u> <u>Правоохоронна</u> діяльність; (код спеціальності) (назва спеціальності) <u>перший</u> (бакалаврський) (назва СВО)	Навчальний курс <u>3</u> (номер) Семестр <u>6</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
<div style="text-align: center;">денна форма навчання</div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> Лекції – <u>14</u>; Семінарські заняття – <u>14</u>; Практичні заняття – <u>12</u>; Лабораторні заняття – <u> </u> - <u> </u>; Самостійна робота – <u>80</u>; Індивідуальні завдання: Курсова робота – <u> </u> - <u> </u> Реферати (тощо) – <u> </u> - <u> </u> </div> <div style="width: 45%; text-align: right;"> (години) (години) (години) (години) (години) (кількість; № семестру) (кількість; № семестру) </div> </div>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності поліції» є формування розуміння механізму та гарантії забезпечення прав людини, ознайомлення із конституційно-правовими засадами діяльності поліції у забезпеченні прав людини, головними детермінантами порушень прав людини правоохоронними органами та шляхами їх усунення, а також сформувані стійке усвідомлення недопустимості катувань та жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів; формування у здобувачів вищої освіти позитивного мислення, зацікавленості у поглибленні і розширенні правознавчого світогляду, патріотизму, національної самосвідомості тощо; набуття здобувачами вищої освіти навичок роботи з джерелами права, вміння користуватися ними у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності поліції» є засвоєння сукупності юридичних норм, які закріплюють систему прав і свобод людини і громадянина, їх гарантії, порядок здійснення правоохоронної діяльності та громадський контроль за нею; формування самостійного мислення, навичок аналізу національного законодавства України, що регулює основи правового становища особи, статус правоохоронних органів та їх посадових осіб, порядок здійснення правоохоронної діяльності, а також співставлення його з міжнародно-правовими стандартами у даній сфері; формування понятійного апарату, що використовується в межах національного законодавства й міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності, та вміння ним користуватися; поглиблення знань прикладного характеру, необхідних для належного виконання функціональних обов'язків; розвиток загальної політико-правової

культури студента. Міждисциплінарні зв'язки: «Судові та правоохоронні органи України» як навчальна дисципліна тісно пов'язана з вивченням інших юридичних дисциплін, серед яких: «Теорія держави та права», «Конституційне право України», «Кримінальний процес», «Цивільний процес», «Господарський процес», «Адміністративний процес», «Адміністративна відповідальність». Опанування студентами курсу «Судові та правоохоронні органи України» полегшить та закріпить вивчення інших навчальних дисциплін правничого спрямування і сприятиме формуванню професійної правової свідомості і правової культури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми курсанти повинні:

знати: поняття механізму реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина; поняття правоохоронної діяльності, конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини; основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні; особливості забезпечення права людини на свободу та особисту недоторканність; особливості правового регулювання реалізації права на мирні зібрання за законодавством України; взаємозв'язок забезпечення права на свободу та особисту недоторканність людини у правоохоронній діяльності та заборона катування; основи забезпечення прав окремих категорій людей.

вміти: критично осмислювати позитивний і негативний досвід людства з питань забезпечення прав та свобод людини; працювати з джерелами права, користуватися ними у практичній діяльності; виступати перед аудиторією слухачів, вести дискусії; користуватися інституційними механізмами забезпечення прав і свобод.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність		Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-6	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
	ЗК-10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-1	Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.
	СК-4	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.
	СК-7	Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. «Правоохоронна діяльність у демократичному суспільстві».

Правоохоронна діяльність: поняття та принципи. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів. Багатоаспектний характер прав людини. Гуманізм – світоглядна основа прав людини. Права людини – як гуманізм сучасної епохи. Поняття гідності людини. Людська гідність як фундаментальна основа прав людини. Людина як найвища соціальна цінність. Права людини та їх забезпечення – універсальна ідея інтеграції сучасного інформаційного суспільства, специфічна глобальна проблема. Міжнародні і національні причини актуалізації питання про права людини в нових історичних умовах. Права людини в діяльності правоохоронних органів.

Тема 2. Забезпечення прав людини в Україні.

Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Конституційний захист прав людини в Україні. Утвердження принципу пріоритетності невід’ємних прав людини у внутрішній і зовнішній політиці країни. Взаємна відповідальність громадянина і держави. Визнання пріоритету міжнародних норм в галузі прав людини у національному законодавстві України. Удосконалення діяльності органів держави по забезпеченню прав людини. Неурядові правозахисні організації України. Значення міжнародного права для реформування правової системи України. Розвиток національного законодавства в галузі забезпечення прав і свобод людини. Право громадян звертатися до міжнародних організацій з метою захисту своїх прав і свобод. Реалізація конституційного права громадян на звернення до міжнародних органів з захисту прав і свобод людини. Порядок звернення до Європейського Суду з прав людини. Діяльність України на міжнародній арені з метою забезпечення прав людини. Вступ України до Ради Європи. Україна і Європейський Суд з прав людини. Гуманітарна реформа як один із основних напрямів сучасної модернізації Основного Закону України. Особливості реалізації та впровадження гуманітарної реформи в Україні. Сучасні проблеми забезпечення прав людини в Україні.

Тема 3. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.

Основні напрямки міжнародного співробітництва в галузі прав людини. Поняття міжнародних стандартів з прав людини. Міжнародні принципи і норми в галузі захисту прав людини. Міжнародні конвенції з прав людини. Загальна Декларація прав людини. Міжнародна система захисту прав людини. Регіональне співробітництво держав у галузі прав людини. «Віденська декларація і Програма дій» (1993). Європейська (1950), Американська (1969), Африканська (1981) – регіональні конвенції з прав людини. Механізм розгляду індивідуальних скарг. Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основних свобод. Європейський Суд з прав людини в системі захисту прав громадян в Україні. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.). Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.). Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.). Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки чи покарання (1975 р.). Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання (1984 р.). Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув’язненню у будь-якій формі (1989 р.). Основні принципи поведінки з ув’язненими (1990 р.). Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов’язаних з тюремним ув’язненням (Токійські правила) 1990 р.

Тема 4. «Заборона катувань у діяльності поліції».

Національні та міжнародні стандарти у сфері свободи від катувань. Доктрина «мінімального рівня жорстокості». Рішення у справі «Ованесян проти Вірменії». Катування,

нелюдське та таке поводження чи покарання, що принижує людську гідність. Форми забороненого поводження. Правила Міранди. Безумовна заборона поганого поводження. Кваліфікація поганого поводження. Докази та принципи доведення. Вичерпання національних засобів правового захисту. Погане поводження під час тримання під вартою. Застосування насильства під час затримання. Застосування засобів стримування. Умови утримання під вартою. Покарання. Призначення смертної кари. Смертна кара внаслідок несправедливого розгляду. Призначення кримінального покарання дитині. Тілесні покарання. Дисциплінарні покарання. Захист від поганого поводження з боку приватних осіб. Криміналізація поганого поводження та визначення складу злочину. Обов'язок здійснити розслідування (статті 3 та 13 Конвенції). Заходи по запобіганню поганому поводженню під вартою.

Тема 5. «Свобода та особиста недоторканість у діяльності поліції».

Право людини на свободу та особисту недоторканність: поняття, закріплення в національному законодавстві та підстави його обмеження. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність людини в діяльності судових і правоохоронних органів України (на основі практики Європейського суду з прав людини). Право на приватність: поняття та підстави його обмеження.

Тема 6. Особливості захисту і дотримання прав окремих категорій людей». Забезпечення права на свободу мирних зібрань.

Рівність, толерантність і недискримінація у правоохоронній діяльності. Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Інтолерантність. Дискримінація. Ксенофобія. Мультикультуралізм. Особливості комунікації/поведінки працівника Національної поліції в сучасному мультикультуральному суспільстві. Дотримання прав уразливих груп населення у діяльності поліції. Особливості забезпечення прав дитини. Особливості забезпечення прав інвалідів. Поняття «інвалідність». Етнічний профайлінг та діяльність поліції. Поняття профайлінгу. Заходи протидії етнічному профайлінгу. Злочини на ґрунті ненависті. Забезпечення гендерної рівності у правоохоронній діяльності. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Поняття «гендерна політика». Гендерна демократія. Гендерна культура.

Поняття та зміст права на мирні зібрання. Історія становлення права на мирні зібрання. Свобода особи і право на мирні зібрання. Право на соціальну комунікацію. Право на свободу мирних зібрань як засіб громадського контролю за діями та рішеннями суб'єктів публічної влади. Право на мирні зібрання в міжнародно-правових актах та практиці Європейського суду з прав людини. Основні принципи ОБСЄ у сфері організації та проведення мирних зібрань. Правові позиції Європейського Суду щодо розуміння позитивних обов'язків держави з охорони мирних зібрань. Підстави для заборони проведення мирного зібрання. Правове регулювання реалізації права на мирні зібрання за законодавством України. Реалізація суб'єктивного права на мирні зібрання: порядок, форми, строки, ознаки. Форми реалізації права на мирні зібрання: збори, мітинги, походи і демонстрації. Мирність як обов'язкова ознака зібрання. Повноваження суб'єктів владних повноважень щодо організації та забезпечення реалізації права на мирні зібрання. Етапи підготовки поліції до несення служби із забезпечення правопорядку під час проведення масових зібрань. Відповідальність за вчинення діянь, які перешкоджають у реалізації права на мирні зібрання. Склади злочинів та адміністративних правопорушень, які встановлюють відповідальність за перешкоджання реалізації права на мирні зібрання.

Тема 7. Контроль за дотриманням прав людини в діяльності поліції.

Історія становлення європейського контрольного механізму захисту прав людини (Конвенції про захист прав людини і основних свобод із її змістом до внесення змін, передбачених Протоколом № 11 до Конвенції від 11 травня 1994 року). Протокол № 14 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод від 13 травня 2004 року. Міжнародна система правоохоронних організацій. Структурні підрозділи ООН по захисту прав людини. Основні проблеми міжнародного співробітництва у сфері захисту прав людини.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 6							
Тема 1. «Правоохоронна діяльність у демократичному суспільстві».	14	2	2			10	
Тема 2. Забезпечення прав людини в Україні.	14	2	2	2		10	
Тема 3. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.	16	2	2	2		10	
Тема 4. «Заборона катувань у діяльності поліції».	16	2	2	2		10	
Тема 5. «Свобода та особиста недоторканість у діяльності поліції».	16	2	2	2		10	
Тема 6. Особливості захисту і дотримання прав окремих категорій людей». Забезпечення права на свободу мирних зібрань.	16	2	2	2		10	
Тема 7. Контроль за дотриманням прав людини в діяльності поліції.	14	2	2	2		10	
Всього	120	14	14	12		80	залік

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання що виносяться на самостійну роботу курсанта	Література:
Тема 1. «Правоохоронна діяльність у демократичному суспільстві».	
Правоохоронна діяльність: поняття та принципи. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.	3, 5, 6, 8; 1, 2, 7, 12, 14, 16-20.
Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів.	6, 7; 1, 3, 5, 10, 11, 17, 18.
Багатоаспектний характер прав людини. Гуманізм – світоглядна основа прав людини. Права людини – як гуманізм сучасної епохи. Поняття гідності людини.	1-6; 7-9, 12, 21.
Людська гідність як фундаментальна основа прав людини. Людина як найвища соціальна цінність. Права людини та їх забезпечення – універсальна ідея інтеграції сучасного інформаційного суспільства, специфічна глобальна проблема.	1-6, 11; 1, 7-9, 11, 16, 17.
Міжнародні і національні причини актуалізації питання про права людини в нових історичних умовах. Права людини в діяльності правоохоронних органів.	2-8; 1-3, 5, 8-9, 14-20.
Тема 2. Забезпечення прав людини в Україні.	
Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Конституційний захист прав людини в Україні. Утвердження принципу пріоритетності невід’ємних прав людини у внутрішній і зовнішній політиці країни.	1-6; 1-3, 8, 9, 12, 16-18.
Взаємна відповідальність громадянина і держави. Визнання пріоритету міжнародних норм в галузі прав людини у національному законодавстві України.	1-6; 1-4, 9-12, 18-20.
Удосконалення діяльності органів держави по забезпеченню прав людини. Неурядові правозахисні організації України. Значення міжнародного права для реформування правової системи України. Розвиток національного законодавства в галузі забезпечення прав і свобод людини.	1-6; 1-3, 8, 9, 12, 16-18.
Право громадян звертатися до міжнародних організацій з метою захисту своїх прав і свобод. Реалізація конституційного права громадян на звернення до міжнародних органів з захисту прав і свобод людини.	1, 12; 1, 4, 8, 9, 16, 20.
Порядок звернення до Європейського Суду з прав людини. Діяльність України на міжнародній арені з метою забезпечення прав людини. Вступ України до Ради Європи. Україна і Європейський Суд з прав людини.	1, 6, 11, 12; 1, 4, 7-9, 12, 16, 20.
Гуманітарна реформа як один із основних напрямів сучасної модернізації Основного Закону України. Особливості реалізації та впровадження гуманітарної реформи в Україні. Сучасні проблеми забезпечення прав людини в Україні.	6; 12, 14, 16.
Тема 3. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.	

Основні напрямки міжнародного співробітництва в галузі прав людини. Поняття міжнародних стандартів з прав людини. Міжнародні принципи і норми в галузі захисту прав людини. Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.).	6; 7-9, 21.
Міжнародні конвенції з прав людини. Загальна Декларація прав людини. Міжнародна система захисту прав людини. Регіональне співробітництво держав у галузі прав людини. Віденська декларація і Програма дій» (1993). Європейська (1950), Американська (1969), Африканська (1981) – регіональні конвенції з прав людини.	6, 9, 12; 7-9, 22.
«Механізм розгляду індивідуальних скарг. Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основних свобод. Європейський Суд з прав людини в системі захисту прав громадян в Україні.	1, 6, 11; 3, 5, 7-9, 14, 20.
Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.). Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.).	6; 5.
Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження чи покарання (1975 р.).	1, 12; 8, 9, 16, 21.
Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів 12 поводження та покарання (1984 р.). Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню у будь-якій формі (1989 р.). Основні принципи поводження з ув'язненими (1990 р.). Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.	1; 8, 9, 21, 22.
Тема 4. «Заборона катувань у діяльності поліції».	
Національні та міжнародні стандарти у сфері свободи від катувань. Доктрина «мінімального рівня жорстокості». Рішення у справі «Ованесян проти Вірменії». Катування, нелюдське та таке поводження чи покарання, що принижує людську гідність.	1, 11; 4, 8, 9, 22.
Форми забороненого поводження. Правила Міранди. Безумовна заборона поганого поводження. Кваліфікація поганого поводження. Докази та принципи доведення. Вичерпання національних засобів правового захисту. Погане поводження під час тримання під вартою. Застосування насильства під час затримання. Застосування засобів стримування. Умови утримання під вартою.	1, 6, 8; 2, 5, 7, 8, 10, 12, 16, 17.
Покарання. Призначення смертної кари. Смертна кара внаслідок несправедливого розгляду. Призначення кримінального покарання дитині. Тілесні покарання. Дисциплінарні покарання.	6; 2, 5, 8, 9, 10, 17.
Захист від поганого поводження з боку приватних осіб. Криміналізація поганого поводження та визначення складу злочину. Обов'язок здійснити розслідування (статті 3 та 13 Конвенції). Заходи по запобіганню поганому поводженню під вартою.	1, 6, 12; 2, 5, 8, 9, 10, 17.
Тема 5. «Свобода та особиста недоторканість у діяльності поліції».	
Право людини на свободу та особисту недоторканність: поняття, закріплення в національному законодавстві та підстави його обмеження.	6; 1, 2, 5.
Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність людини в діяльності судових і правоохоронних органів України (на основі практики Європейського суду з прав людини).	6, 10; 1, 2, 5, 6, 10.

Право на приватність: поняття та підстави його обмеження.	6; 10.
Тема 6. Особливості захисту і дотримання прав окремих категорій людей». Забезпечення права на свободу мирних зібрань.	
Рівність, толерантність і недискримінація у правоохоронній діяльності. Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Інтолерантність. Дискримінація. Ксенофобія. Мультикультуралізм. Особливості комунікації/поведінки працівника Національної поліції в сучасному мультикультуральному суспільстві.	1-8; 1, 2, 8, 10, 21.
Злочини на ґрунті ненависті. Забезпечення гендерної рівності у правоохоронній діяльності. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Поняття «гендерна політика». Гендерна демократія. Гендерна культура.	6; 1, 5, 14, 16, 21.
Дотримання прав уразливих груп населення у діяльності поліції. Особливості забезпечення прав дитини.	2-6; 1, 2, 8.
Особливості забезпечення прав інвалідів. Поняття «інвалідність».	2-6; 1, 2, 8.
Етнічний профайлінг та діяльність поліції. Поняття профайлінгу. Заходи протидії етнічному профайлінгу.	7, 10; 2, 5, 6, 13, 16, 21.
Поняття та зміст права на мирні зібрання. Історія становлення права на мирні зібрання. Свобода особи і право на мирні зібрання. Право на соціальну комунікацію. Право на свободу мирних зібрань як засіб громадського контролю за діями та рішеннями суб'єктів публічної влади.	6; 14-17, 19.
Право на мирні зібрання в міжнародно-правових актах та практиці Європейського суду з прав людини. Основні принципи ОБСЄ у сфері організації та проведення мирних зібрань. Правові позиції Європейського Суду щодо розуміння позитивних обов'язків держави з охорони мирних зібрань.	10; 8, 21.
Підстави для заборони проведення мирного зібрання. Правове регулювання реалізації права на мирні зібрання за законодавством України. Реалізація суб'єктивного права на мирні зібрання: порядок, форми, строки, ознаки. Форми реалізації права на мирні зібрання: збори, мітинги, походи і демонстрації. Мирність як обов'язкова ознака зібрання. Повноваження суб'єктів владних повноважень щодо організації та забезпечення реалізації права на мирні зібрання.	6; 5, 7.
Етапи підготовки поліції до несення служби із забезпечення правопорядку під час проведення масових зібрань. Відповідальність за вчинення діянь, які перешкоджають у реалізації права на мирні зібрання. Склади злочинів та адміністративних правопорушень, які встановлюють відповідальність за перешкоджання реалізації права на мирні зібрання.	6, 7; 1, 2, 5, 6.
Тема 7. Контроль за дотриманням прав людини в діяльності поліції.	
Історія становлення європейського контрольного механізму захисту прав людини (Конвенції про захист прав людини і основних свобод із її змістом до внесення змін, передбачених Протоколом № 11 до Конвенції від 11 травня 1994 року). Протокол № 14 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод від 13 травня 2004 року.	1, 10; 8, 9, 21.
Міжнародна система правоохоронних організацій. Структурні підрозділи ООН по захисту прав людини. Основні проблеми міжнародного співробітництва у сфері захисту прав людини.	6; 7, 8, 21.

4. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини.
2. Цивільний контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.
3. Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.).
4. Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.
5. Оперативно-розшукові заходи, що здійснюються виключно з дозволу (санкції) суду.
6. Нагляд за додержанням законів під час ведення оперативно-розшукової діяльності.
7. Міжнародно-правові стандарти застосування зброї у правоохоронній діяльності.
8. Основні види порушень прав людини при застосуванні заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї у правоохоронній діяльності.
9. Порядок оскарження дій посадових осіб правоохоронних органів, що здійснили незаконне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.
10. Відшкодування особі шкоди, заподіяної незаконним застосуванням правоохоронними органами заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.
11. Особливості правового становища неповнолітніх у кримінальному процесі.
12. Забезпечення у кримінальному процесі прав осіб, які не володіють державною мовою.
13. Права людини і правова держава.
14. Відповідальність держави перед людиною за свою діяльність.
15. Забезпечення права особи на свободу пересування.

15.1.1. Теми курсових робіт

Курсові роботи навчальним планом не передбачені.

15.1.2. Теми наукових робіт

1. Система правоохоронних органів у національному механізмі охорони та захисту прав людини.
2. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів України.
3. Організаційно-правові засади державної політики України у сфері прав людини.
4. Основні напрямки державної політики в галузі прав людини.
5. Механізм забезпечення прав людини національною поліцією.
6. Міжнародно-правовий механізм забезпечення прав людини.
7. Обмеження прав людини під час здійснення державними органами функцій з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю.
8. Забезпечення прав підозрюваного та обвинуваченого (підсудного) за новим Кримінальним процесуальним кодексом України.
9. Особливості правового становища потерпілого у кримінальному процесі.
10. Місце і роль прокурора у процесі розслідування злочинів.
11. Презумпція невинуватості як фундаментальна гарантія прав суб'єктів кримінального процесу.

6. Методи навчання

Під час викладання курсу поєднуються традиційні методи, прийоми та форми викладання у вищій школі з новими, що передбачають використання активних форм навчання, різнопланової науково-дослідної роботи курсантів під безпосереднім керівництвом викладача.

Проблемні лекції, лекції-демонстрації, лекції-конференції. Виконання індивідуальних завдань, дискусійне обговорення навчальних питань, заняття-диспути, робота в малих групах – проведення переговорів. Аналітична робота студентів із нормативно-правовими актами та науковою літературою, анотування нормативних документів, підготовка презентацій, розв'язування прикладних ситуативних завдань.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання, які виносяться на складання підсумкового контролю (залік)

1. Поняття та сутність прав та свобод людини.
2. Основні етапи розвитку прав людини.
3. Класифікація прав людини.
4. Гарантії прав людини в Україні.
5. Генезис становлення в Україні прав та свобод людини та громадянина.
6. Сучасний стан забезпечення прав людини в Україні.
7. Механізм реалізації і захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні.
8. Роль органів Національної поліції в дотриманні прав і свобод людини.
9. Міжнародні стандарти прав і свобод людини та їх національна імплементація (загальна характеристика).
10. Міжнародні організації з захисту прав людини.
11. Загальна декларація прав людини як джерело формування міжнародних стандартів прав і свобод людини і громадянина.
12. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело права у правовій системі України.
13. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як джерело права у правовій системі України.
14. Розмежування понять “катування” та “жорстоке поводження”.
15. Міжнародний рівень нормативно-правового забезпечення заборони катувань та жорстокого поводження.
16. Європейський рівень нормативно-правового забезпечення заборони катувань та жорстокого поводження.
17. Національний рівень нормативно-правового забезпечення заборони катувань та жорстокого поводження.
18. Інститути попередження та припинення катувань і жорстокого поводження: міжнародний та національний рівень.
19. Зобов'язання України щодо забезпечення заборони катувань та жорстокого поводження.
20. Суб'єкти реалізації права на мирні зібрання.
21. Правові підстави реалізації права на мирні зібрання.
22. Порухення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій.
23. Припинення зібрань працівниками поліції.
24. Практика Європейського суду з прав людини щодо порушення права на мирні зібрання.
25. Типові порушення свободи мирних зібрань з боку працівників поліції.
26. Правові підстави затримання.
27. Процесуальні строки затримання.
28. Права затриманих осіб.
29. Типові порушення під час затримання.
30. Поняття та види дискримінації.
31. Протидія ксенофобії та расизму: міжнародний рівень.
32. Протидія ксенофобії та расизму: національний рівень.
33. Роль співробітників правоохоронних органів в протидії ксенофобії та расизму в Україні.
34. Практика Європейського суду з прав людини щодо порушення права на недискримінацію.
35. Зобов'язання України в галузі захисту прав людини.
36. Відповідальність працівників поліції у випадку порушення заборони катувань.

37. Відповідальність працівників поліції у випадку порушення прав людини у сфері реалізації права на мирні зібрання.
38. Гендерні стереотипи та їх роль у формуванні гендерної нерівності у суспільстві.
39. Основні прояви дискримінації в Україні.
40. Міжнародні гендерні стратегії та механізми їх забезпечення. Забезпечення рівних прав та можливостей у національному законодавстві.
41. Державний механізм забезпечення гендерної рівності.
42. Роль правоохоронних органів у забезпеченні дотримання гендерної рівності.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: залік; тести; реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт 10.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках.

Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену)

обов'язкова. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «нез'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю та підсумкового контролю.

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені
11	94-96			

10	90-93			програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
9	85-89	Добре («зараховано»)	В	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
8	80-84			
7	75 – 79	Задовільно («зараховано»)	С	« Добре » – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
6	70-74		D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65-69			
4	60-64	Незадовільно («не зараховано»)	E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59		FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
2	21-40			
1	1–20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Адміністративна діяльність органів поліції України: підручник / Безпалова О. І. та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків, 2017. 432 с.
2. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорсткому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Малярєнка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.
3. Безпалова О.І. Дотримання прав людини під час охорони публічного порядку під час

- проведення Операції Об'єднаних Сил. *Забезпечення правопорядку на території проведення операції Об'єднаних сил*: матеріали Всеукр. наук.-практ. сем., 12 жовтня 2018 р. Маріуполь : МДУ, 2018. С. 117- 130.
4. Забезпечення прав інвалідів в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання: монографія / О.В. Паровишник. Харків: Право, 2016. 264 с.
 5. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.
 6. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навч. посібник. –2-е вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. 260 с.
 7. Забезпечення прав інвалідів в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання: монографія / О.В. Паровишник. Харків: Право, 2016. 264 с.
 8. Конституція України. Науково-практичний коментар / В.Я. Тацій, О.В. Петришин, Ю.Г. Барабаш; НАПрН України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2012. 1128 с.
 9. Мінка Т. П. Органи внутрішніх справ, як суб'єкти забезпечення адміністративно-правових режимів : монограф. / Мінка Т. П. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 352с.
 10. Права людини в Україні: перше півріччя 2015: наукове видання / за ред.: А.Б. Благої, О.А. Мартиненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. Київ, 2015. 184 с.
 11. Самотуга А.В. Конституційні особисті права і свободи людини у США та їх захист поліцією: монографія. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2011. 204 с.
 12. Сердюк І.А. Основи теорії правоохоронних відносин: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.
 13. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-метод. посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2014. 208 с.
 14. Червяцова А.О. Право на життя та заборона катувань у рішеннях Європейського суду з прав людини: аналіз судової практики за статтею 2 і 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 308 с.
 15. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні за 2021 рік. URL: <https://livynetska-gromada.gov.ua/news/1656743743/>

Допоміжна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
3. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду» від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Електронний ресурс [Режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
5. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
6. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
7. Постанова Верховної Ради України «Про засади державної політики України в галузі прав людини» від 17 червня 1999 р. № 757-XIV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14>
8. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 217 А (III) від 10 грудня 1948 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

9. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (із змінами, внес. Протоколом № 11) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. №4651-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
11. Афанасьєва М. Зловживання правом на правотворчість / М. Афанасьєва // Юридичний вісник. - Антонович М. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 308 с.
12. Бородін І.Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина: Монографія. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 218 с.
13. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теретико-правовий аспект: монограф. / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук. К.: Знання України, 2009. 219 с.
14. Головатий С. Принцип людських прав - один з основоположних принципів українського конституційного ладу // Право України Юридичний журнал : науково-практичне фахове видання. 2017. № 7. С. 95-108.
15. Дяченко В.І. Система правоохоронних органів: навч. посібник / В.І. Дяченко. К.: КНЕУ, 2003. 320 с.
16. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
17. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. Д.: Поліграфіст, 2002. 416 с.
18. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. Д.: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2003. 448 с.
19. Україна: права людини в перехідний період / Під ред. В.И. Денисова, В.І. Евінтова. К., 2001. 184 с.
20. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, випр., доп. К.: Реферат, 2007. 848 с.
21. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
22. Юськів Б.М. Глобалізація і трудова міграція в Європі: монографія. Рівне: Видавець О.М.Зень, 2009. 479 с. 2016. - № 2. - С. 26-34.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon.nau.ua/>
2. <http://portal.rada.gov.ua/>
3. <http://www.kmu.gov.ua/>
4. <http://mvs.gov.ua/>